

(OB), se George Cloete Visser: *"OB: Traitors or Patriots"*, Macmillan, 1976

5. Vorsters utsagn fra 1942 fortjener å bli nevnt: "We stand for Christian Nationalism which is an ally of National Socialism. In Italy it is called Fascism, in Germany German National Socialism and in South Africa Christian Nationalism".
6. En god fremstilling av "The Great Trek" er gitt i Oliver Ransford: *"The Great Trek"*, Cardinal, 1974
7. Det er imidlertid ett unntak: En høvding fra barolongstammen er fremstilt i alvorlig samtale med en av de hvite trekkerne.
8. Se P. Warwick: *"Black people and the South African War 1899 – 1902"*, Cambridge, 1983

Jon Bech

Svar fra Nils Gilje

Kanskje hadde Jon Bechs kommentar til min artikkel om apartheidideologiens plass i Voortrekkermonumentet i Pretoria (*Tidsskrift for kulturforskning*, nr. 1-2, 2007) fått en litt annen utforming dersom jeg innledningsvis hadde gjort det klart at jeg er en varm tilhenger av ANC og alltid har vært kritisk til apartheidregimene i Sør-Afrika. Men jeg er usikker. Bech liker ikke det informantene sier. Det får så være. Mer problematisk er det at han ikke makter å skille mellom det informantene sier og det forskeren sier. Han siterer følgende uttalelse fra en av mine informanter: "Ikke alle i Ossewabrandwag var like ille". Men i sin kommentar presenterer han dette som min posisjon. Det er ikke min posisjon, og det er ikke jeg som sier dette. Jeg går heller ikke god for det informantene uttaler, slik Bech synes å tro. Bech betrakter også informantene mine som "forskruddede fortidslevninger". Her er jeg nok mer pessimistisk enn Bech. De store surveyundersøkelsene om

den hvite afrikaanstalende befolkningens holdninger og verdier viser dessverre at apartheidideologien fremdeles har en sterk plass i denne befolkningsgruppen.

Kulturforskning baserer seg ofte på det såkalte subjektivitetsprinsippet. Den sentrale antagelsen er at utsagn og handlinger må studeres og beskrives ved hjelp av termer som tilhører aktørens situasjonsorientering eller hans definisjon av situasjonen. Aktøren (informanten) kan meget vel ha feilaktige og ideologiske oppfatninger av sin verden, men slike oppfatninger sier noe om hvordan aktører forstår en bestemt situasjon og hvorfor de handler som de gjør. Slike subjektive perspektiv spiller en sentral rolle i artikkelen, men forfatteren deler ikke nødvendigvis disse synspunktene.

Siden Bech ikke skiller mellom det jeg sier og det informantene sier, forstår han heller ikke hvordan jeg bruker apartheidhistorikeren F.A. van Jaarsveld. I teksten gjør jeg det helt klart at det dreier seg om en apartheidhistoriker. F.A. van Jaarsvelds historieverk benyttes som kilde til å forstå hvordan mange hvite sørafrikanere i 1970-årene forsøkte å legitimere apartheid. Teksten forteller oss noe om perspektiver og begrepsbruk (for eksempel "multinasjonal utvikling" etc.). Men det betyr ikke at jeg deler disse perspektivene. Faktisk har jeg en oppsummering i fem punkter der jeg eksplisitt kritiserer F. A. van Jaarsvelds fremstilling. Jeg forsvarer selvfølgelig ikke apartheid, og jeg ønsker heller ikke å relativisere apartheidperioden, slik Bech synes å tro. Jeg skriver i min artikkel at apartheid var en forbrytelse mot menneskeheten. Jeg ser ikke noe behov for å relativisere denne oppfatningen.